

Сәулет, қала құрылысы және құрылыс
саласындағы мемлекеттік нормативтер

**БАҒА БЕЛГІЛЕУ ЖӘНЕ СМЕТАЛАР БОЙЫНША НОРМАТИВТІК
ҚҰЖАТТАР**

Государственные нормативы в области
архитектуры, градостроительства и строительства

**НОРМАТИВНЫЕ ДОКУМЕНТЫ ПО ЦЕНООБРАЗОВАНИЮ И
СМЕТАМ**

**ҚҰРЫЛЫС ЖҰМЫСТАРЫНА АРНАЛҒАН
ЭЛЕМЕНТТІК СМЕТАЛЫҚ НОРМАЛАР**

Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық
нормаларды қолдану жөніндегі жалпы ережелер

**ЭЛЕМЕНТНЫЕ СМЕТНЫЕ НОРМЫ НА
СТРОИТЕЛЬНЫЕ РАБОТЫ**

Общие положения по применению элементных сметных норм
на строительные работы

ҚР ЭСН 8.04-01-2024

ЭСН РК 8.04-01-2024

*Ресми басылым
Издание официальное*

Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі
Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитеті

Комитет по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства
Министерства промышленности и строительства Республики Казахстан

Сәулет, қала құрылысы және құрылыс
саласындағы мемлекеттік нормативтер
БАҒА БЕЛГІЛЕУ ЖӘНЕ СМЕТАЛАР БОЙЫНША НОРМАТИВТІК
ҚҰЖАТТАР

Государственные нормативы в области
архитектуры, градостроительства и строительства
НОРМАТИВНЫЕ ДОКУМЕНТЫ ПО ЦЕНООБРАЗОВАНИЮ И
СМЕТАМ

ҚҰРЫЛЫС ЖҰМЫСТАРЫНА АРНАЛҒАН
ЭЛЕМЕНТТІК СМЕТАЛЫҚ НОРМАЛАР

Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық
нормаларды қолдану жөніндегі жалпы ережелер

ЭЛЕМЕНТНЫЕ СМЕТНЫЕ НОРМЫ НА
СТРОИТЕЛЬНЫЕ РАБОТЫ

Общие положения по применению элементных сметных норм
на строительные работы

ҚР ЭСН 8.04-01-2024
ЭСН РК 8.04-01-2024

Ресми басылым
Издание официальное

Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі
Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитеті
Комитет по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства
Министерства промышленности и строительства Республики Казахстан

Алғы сөз

1 ӘЗІРЛЕГЕН	«ҚазҚСҒЗИ» АҚ
2 ҰСЫНҒАН	Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің (ҚР ӨҚМ) Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық (ТКШ) істері комитетінің Құрылыстағы сметалық нормалар баскармасы
3 БЕКІТІЛГЕН ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН МЕРЗІМІ	ҚР ӨҚМ Құрылыс және ТКШ істері комитетінің 18.10.2024 жылғы № 133-НҚ бұйрығымен 01.01.2025 жылдан бастап
4 ОРНЫНА ЕНГІЗІЛДІ	ҚР ИИДМ Құрылыс және ТКШ істері комитетінің 18.04.2022 жылғы № 71-НҚ бұйрығымен бекітілген ҚР ЭСН 8.04-01-2022 «Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар»

Осы мемлекеттік нормативті ҚР сәулет, қала құрылысы және құрылыс істері жөніндегі Уәкілетті мемлекеттік органының рұқсатынсыз ресми басылым ретінде толық немесе ішінара басуға, көбейтуге және таратуға болмайды

Предисловие

1 РАЗРАБОТАН	АО «КазНИИСА»
2 ПРЕДСТАВЛЕН	Управлением сметных норм в строительстве Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства (ЖКХ) Министерства промышленности и строительства Республики Казахстан (КДС ЖКХ МПС РК)
3 УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ	Приказом Комитета по делам строительства и ЖКХ МПС РК от 18.10.2024 года № 133-НҚ с 01.01.2025 года
4 ВВЕДЕН ВЗАМЕН	ЭСН РК 8.04-01-2022 «Элементные сметные нормы на строительные работы», утвержденных приказом КДС ЖКХ МИИР РК от 18.04.2022 года № 71-НҚ

Настоящий государственный норматив не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Уполномоченного государственного органа по делам архитектуры, градостроительства и строительства

Мазмұны

Кіріспе	IV
1 Қолдану саласы	1
2 Жалпы бөлім.....	1
3 Қолдану тәртібі	4
А қосымшасы	8
Б қосымшасы	10
В қосымшасы.....	12

Кіріспе

Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар Қазақстан Республикасының құрылысында баға белгілеу мен сметалық нормалаудың құрамдас бөлігі болып табылады. Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар элементтік сметалық нормалар жинағынан және оларды қолдану жөніндегі жалпы ережелерден тұрады.

Осы құрылыс жұмыстарына элементтік сметалық нормаларды қолдану жөніндегі жалпы ережелер (бұдан әрі - Жалпы ережелер) құрылыс және арнайы құрылыс жұмыстарын орындау үшін қажетті элементтік сметалық нормаларды (еңбек, техникалық, материалдық) қолданудың бірыңғай тәртібін белгілейді.

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БАҒА БЕЛГІЛЕУ ЖӘНЕ СМЕТАЛАР
БОЙЫНША НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАР**

**НОРМАТИВНЫЕ ДОКУМЕНТЫ ПО ЦЕНООБРАЗОВАНИЮ И СМЕТАМ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**ҚҰРЫЛЫС ЖҰМЫСТАРЫНА АРНАЛҒАН ЭЛЕМЕНТТІК СМЕТАЛЫҚ
НОРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ЖӨНІНДЕГІ ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР**

**ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ ЭЛЕМЕНТНЫХ СМЕТНЫХ НОРМ
НА СТРОИТЕЛЬНЫЕ РАБОТЫ**

Енгізу күні 2025-01-01

1 Қолдану саласы

1.1 Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар бастапқы сметалық нормативтер болып табылады және жергілікті сметалар мен жергілікті сметалық есептеулерді жасау кезінде сметалық шығындарды анықтауға, сондай-ақ жұмыс түрлеріне арналған дара сметалық бағаларды және ірілендірілген сметалық нормативтерді әзірлеуге арналған.

1.2 Құрылыстағы элементтік сметалық нормалар, егер ведомстволық нормативтерде өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасындағы барлық құрылыстар үшін олардың салалық және ведомстволық тиесілілігіне қарамастан қолданылады.

2 Жалпы бөлім

2.1 Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар жалпы ережелерден және техникалық бөліктен, элементтік сметалық нормалар кестелерінен және қосымшалардан тұрады.

Элементтік сметалық нормалардың техникалық бөліктері мен кестелері (қажет болған жағдайда қосымшалар) А қосымшасында келтірілген тізбе жинақтарға (бұдан әрі – жинақтар) біріктіріледі.

Жинақтарда элементтік сметалық нормалар құрылыс процесінің технологиялық реттілігі мен жұмыс жүргізу тәсілдері негізінде бөлімдерге, кіші бөлімдерге, топтарға біріктірілген.

2.2 Элементтік сметалық нормалар қалыпты (стандартты) жағдайларда жұмыс жүргізу кезінде құрылыс ресурстарының шығынын көздейді.

Ерекше жағдайларда (тығыздығы, газдануы, жұмыс істеп тұрған жабдықтың жанында) жұмыстарды жүргізу кезінде элементтік сметалық нормаларға элементтік сметалық нормаларды қолдану жөніндегі нормативтік техникалық құжаттарда, элементтік сметалық нормалар жинақтарының техникалық бөліктерінде, нормаларға ескертпелерде келтірілген коэффициенттер қолданылады.

Элементтік сметалық нормаларда қалыпты (стандартты, орташа) жағдайларда белгілі бір жұмыс түрін орындау үшін қажетті операциялардың толық жиынтығы ескеріледі.

2.3 Жинақтың техникалық бөлігі жалпы нұсқаулар мен жұмыс көлемін есептеу ережелерін қамтиды.

Жұмыстың өзіндік ерекшеліктеріне байланысты элементтік сметалық нормаларға коэффициенттер элементтік сметалық нормалар жинақтарының нормалары мен техникалық бөліктеріне ескертпелерде келтірілген.

Жинақтың элементтік сметалық нормалары топтарда келтірілген, олардың әрқайсысы белгілі бір жұмыс түріне қажетті элементтік сметалық норманы қамтиды. Топ біртекті нормаларды біріктіреді, олар жұмыс түрлері бойынша кіші бөлімдерге құрылады, кіші бөлімдер бөлімдерге біріктіріледі. Бірлестік құрылыс процесінің технологиялық реттілігі мен жұмыс тәсілдері негізінде жүзеге асырылады.

2.4 Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар құрылысты жүзеге асыру үшін қажетті ресурстарды жұмсаудың орташа нормаларын және техника мен технологияның орташа салалық деңгейін көрсетеді.

Жинақтарда жоқ конструкциялар мен жұмыс түрлеріне ресурстардың шығынын анықтау үшін жеке сметалық нормалар әзірленуі мүмкін. Жеке сметалық нормалар заңнамада белгіленген тәртіппен бекітіледі.

2.5 Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар кестесінде шифр, жұмыс түрлері мен конструкцияларының атауы, жұмыс құрамы, өлшегіш, ресурстар шығысының сандық көрсеткіштері, ресурстар кодтары болады.

Элементтік сметалық норманың шифры келесі түрге ие:

11XX-XXXX-XXXX

мұндағы «11» - құрылыстағы жұмыстардың элементтік сметалық нормасы,

3-ші және 4-ші белгілер-Жинақ нөмірі,

5-ші және 6 – шы белгілер-жинақтың бөлім нөмірі,

7-ші және 8 – ші белгілер-кіші бөлім нөмірі,

9-шы және 10 – шы белгілер- кіші бөлім тобының нөмірі,

11-ші және 12-ші белгілер-кестедегі норманың реттік нөмірі.

Элементтік сметалық нормалардағы ресурстардың кодтары құрылыс ресурстарының жіктеуішіне (ВК-001) сәйкес қабылданды.

2.6 Құрылыс жұмысының немесе конструктивтік элементтің жекелеген түріне арналған элементтік сметалық норма құрылыс жұмысының немесе конструктивтік элементтің өлшем бірлігіне белгіленген мынадай нормативтік ресурстық көрсеткіштерді қамтиды:

жұмысшылардың еңбек шығындары (жұмыстың орташа разрядын көрсете отырып), адам-сағ;

машинистердің еңбек шығындары, адам-сағ;

машиналар мен механизмдер, механикаландырылған құрал, маш.-с;

жұмыстарды жүргізу процесінде пайдаланылатын материалдық ресурстардың (материалдардың, бұйымдардың, конструкциялардың) тізбесі және олардың физикалық (заттай) өлшем бірліктеріндегі шығыны.

Жинақтардың элементтік сметалық нормаларының кестелерінде мынадай қысқартулар қабылданды:

$K_{зтр}$ – жұмысшылардың еңбек шығындарының коэффициенті;

$K_{эм}$ – уақыт коэффициенті машиналарды пайдалану;

$K_{эТМ}$ – машинистердің еңбек шығындарының коэффициенті;

$K_{мр}$ – материалдарды тұтыну нормаларына коэффициент.

2.7 Элементтік сметалық нормалар кестелеріне келтірілген жұмыстар құрамының сипаттамасында негізгі операциялар мен жұмыстардың түрлерінің тізбесі келтіріледі. Ұсақ және қосалқы ілеспе операциялар аталмайды, бірақ нормаларда ескерілген.

2.8 Жұмыстар мен конструкциялар түрлерінің атаулары негізгі сипаттайтын параметрлерді қамтиды. «дейін» деген сөзбен келтірілген жеке сипаттамалардың параметрлерін (ұзындығы, биіктігі, ауданы, массасы және т.б.) қоса алғанда, ал «бастап» деген сөзбен – көрсетілген шаманы қоспағанда, яғни жоғары деп түсіну керек.

2.9 Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар жұмыстарды жүргізуді және қабылдауды ұйымдастыру жөніндегі нормативтік талаптарға сәйкес, сондай-ақ еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі ережелерді сақтай отырып, жұмыстарды орындауды көздейді.

2.10 Жинақтардың элементтік сметалық нормаларында қолданылатын құрылыс машиналарының, механизмдердің және автокөлік құралдарының номенклатурасы нақты маркаларсыз келтіріледі (машинаның типі мен негізгі сипаттамасы ғана көрсетіледі).

2.11 Құрылыс жұмыстарына арналған материалдық ресурстар шығысының нормаларында материалдар мен өнімнің сапасына қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттамамен қойылатын талаптарды сақтай отырып, жұмыс бірлігін өндіру үшін қажетті материалдардың техникалық негізделген саны көзделген. Материалдық ресурстар шығысының нормалары материалдар шығысының өндірістік нормалары, технологиялық және техникалық-нормалау карталары, хронометраждық жұмыстардың нәтижелері және басқа да техникалық құжаттама, сондай-ақ нәтижелері бойынша ресурстарға қажеттілік айқындалатын өзге де талдамалық әдістер негізінде айқындалады.

Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалардың жекелеген материалдық ресурстары қысқартылған атауларда, жалпыланған номенклатура бойынша, қосымша техникалық сипаттамалар мен маркаларды көрсетпей, ресурстардың нормаланатын шығынын келтіре отырып немесе онсыз ұсынылған. Нақты маркалары, өлшемдері және басқа сипаттамалары жоқ материалдық ресурстар жалпы болып табылады. Олар сметалық құжаттаманы жасау кезінде олардың шығындарын түзетпестен нақтылануға жатады.

2.12 Шығысы жобалық шешімдерге байланысты материалдар, бұйымдар мен конструкциялар бойынша олардың атаулары мен қажетті техникалық сипаттамалары ғана көрсетіледі, ал шығысы "П" әрпімен белгіленеді. Сметалық құжаттаманы жасау кезінде осы Материалдық ресурстардың шығыны жобалау деректері (жұмыс сызбалары) бойынша материалдар мен бұйымдарды объектінің жанындағы қоймадан жұмыс аймағына дейін жылжытуға және оларды іске төсеу кезінде өндеуге байланысты ең аз жойылуы қиын шығындар мен қалдықтарды ескере отырып айқындалады.

2.13 Бірнеше рет қолданылатын материалдар мен бөлшектердің (қалыптар, ормандар, бекітпелер және т.б.) шығыс нормалары олардың айналымдарының саны мен жол берілетін ысыраптарды ескере отырып есептеледі.

2.14 Ерекше ескертілген жағдайларды қоспағанда, жинақтардың нормаларында жабдықты оны дайындау (сатып алу) орнынан объектінің жанындағы қоймаға дейін жеткізуге байланысты шығындар (объектінің жанындағы қоймада түсіруді қоса алғанда), сондай-ақ материалдарды, бұйымдар мен конструкцияларды объектінің жанындағы қоймадан оларды орнату, монтаждау немесе төсеу орнына дейін көлденең және тік тасымалдауға арналған шығындар ескерілген жобалық жағдайға (құрылыс ішіндегі көлік).

2.15 Элементтік сметалық нормалар орташаланған жағдайларда жұмыстың әрбір түрі бойынша негізгі және қосалқы операциялардың толық кешенін орындауға барлық

қажетті ресурстардың қажеттілігін көрсетеді. Элементтік сметалық нормалар қосымшада, сондай-ақ құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалардың техникалық бөлігінде көзделген жағдайларды қоспағанда, нақты объектіде жұмыстар жүргізу жобасында көзделген құрылыс машиналары мен механизмдерінің қолданылатын номенклатурасына, құрылыс жұмыстарын жүргізу технологиясы мен әдістеріне байланысты түзетілмейді.

2.16 Құрылыс жұмыстарының топтары бойынша құрылыс жұмыстарының климаттық жағдайларына байланысты құрылыс жұмыстарын жүргізу кезінде қосымша еңбек шығындарын есепке алу үшін еңбек шығындарының нормаларына, машиналарды пайдалану уақытына (машинистердің еңбек шығындарын қоса алғанда) В қосымшасының В. 1 кестесінде келтірілген коэффициенттер қолданылады.

Топтар бойынша құрылыс жұмыстарының түрлері В қосымшасының В. 2 кестесінде келтірілген.

3 Қолдану тәртібі

3.1 Сметалық құжаттаманы есептеу үшін жұмыстардың көлемін жинақтардың техникалық бөлігінде келтірілген жұмыстардың көлемін есептеу қағидадарына сәйкес анықтау керек.

3.2 Сметалық құжаттаманы жасау кезіндегі негізгі бастапқы құжаттар жергілікті сметалар және жергілікті сметалық есептер болып табылады.

Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормаларды қолдану жергілікті сметаларды (жергілікті сметалық есептеулерді) жасау кезінде тікелей жүзеге асырылады. Барлық қажетті көрсеткіштер құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалардан жергілікті сметаларға (жергілікті сметалық есептерге) өзгеріссіз ауыстырылады. Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормаларды қолдану тәртібіне және жұмыс жағдайларына коэффициенттерді есепке алуға байланысты көрсеткіштерді нақтылау жергілікті сметаларды (жергілікті сметалық есептерді) жасау кезінде жүзеге асырылады.

Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормаларды қолдану кезінде сметалардағы жұмыстардың атауы кестелердің атауынан және тиісті бағандардың элементтік сметалық нормалар кестелерінің тақырып бөліктерінде орналастырылған ақпараттан қалыптастырылады.

3.3 Жергілікті сметалармен (жергілікті сметалық есептеулермен) айқындалатын құрылыс жұмыстарының сметалық құны жұмысшылардың еңбек шығындарының, құрылыс машиналары мен тетіктерін пайдаланудың (оның ішінде машинистердің еңбек шығындарының), материалдық ресурстардың сметалық құнын ескереді..

Жергілікті сметаларда (жергілікті сметалық есептерде) жұмыстардың жекелеген түрлерінің сметалық құнын есептеу жұмыстардың көлемдерін жұмыстың өлшем бірлігінің сметалық құнына көбейту жолымен орындалады. Жұмыстардың көлемі жобалау құжаттамасының, жұмыстардың атаулары, олардың өлшем бірліктері мен саны көрсетілген жұмыс көлемі ведомостарының, сызбалар мен ерекшеліктерге сілтемелердің, жұмыстардың көлемі мен материалдық ресурстардың шығыстарын есептеудің (есептеу формулаларын келтіре отырып), сондай-ақ құрылыстың сметалық құнын айқындау үшін қажетті өзге де бастапқы деректердің негізінде айқындалады.

3.4 Элементтік сметалық нормаларды қолдану кезінде жұмыстың өлшем бірлігінің сметалық құны элементтік сметалық нормалар бойынша қабылданған жұмыстың өлшем бірлігіне ресурстар көлемін көбейту қорытындысының және ағымдағы бағаларда осы ресурстардың өлшем бірлігінің сметалық құнының жиынтығы ретінде айқындалады.

Жұмыстың өлшем бірлігінің сметалық құнын есептеу шығыстары тиісті өлшем бірліктерінде элементтік сметалық нормада ескерілген ресурстардың атаулары бойынша

жергілікті сметаның (жергілікті сметалық есептің) жекелеген жолдарында (тармақшаларында) орындалады, атап айтқанда:

орташа разрядты көрсете отырып, жұмысшылардың еңбек шығындары, оның ішінде жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеу,

машиналар мен механизмдер, оның ішінде машинистердің еңбегіне ақы төлеу, материалдар, бұйымдар және конструкциялар.

3.5 Жобалау құжаттамасында айқындалған жұмыс көлемінің негізінде жергілікті сметаларды (жергілікті сметалық есептерді) жасау кезінде құрылыс жұмыстарына элементтік сметалық нормалардың көрсеткіштерін байланыстыру жүргізіледі..

3.6 Көрсетілген жұмыстардың көлеміне жұмыстың әр түрі үшін алынған ресурстық көрсеткіштер жергілікті сметадағы сметалық құнды анықтау үшін қолданылады:

жұмысшылардың еңбек шығындары туралы деректер (адам-сағ.) – еңбек шығындарының құнын, соның ішінде жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеу қаражатын анықтау үшін;

машинистердің еңбек шығындары туралы деректер (адам-сағ.) – машинистердің еңбегіне ақы төлеу қаражатын анықтау үшін;

құрылыс машиналары мен механизмдерін пайдалану уақыты туралы деректер (маш.- сағ) - машиналарды пайдаланудың сметалық құнын анықтау үшін;

қабылданған физикалық өлшем бірліктеріндегі материалдардың, бұйымдардың (бөлшектердің) және конструкциялардың шығысы туралы деректер – олардың сметалық құнын анықтау үшін.

3.7 Жұмыстың әрбір түріне элементтік сметалық нормаларда ескерілген ресурстардың құнын байланыстыру құрылыс жүзеге асырылатын өңір бойынша жүргізіледі.

3.8 Ағымдағы бағаларда құрылыстың сметалық құнын айқындау тәртібі құрылыстағы баға белгілеу және сметалық нормалар бойынша нормативтік құжаттарда жазылған.

3.9 Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар құрамындағы ресурстар көрсеткіштері тапсырыс беру және материалдарды жұмыс өндірісіне арналған шығыстарға есептен шығару үшін негіз бола алмайды.

3.10 21- жинағында "Ішкі жүйелер: электрмен жарықтандыру" тұрғын және қоғамдық ғимараттардың ішкі электр жарықтандыру жүйелерін орнатуға арналған элементтік сметалық нормалар қарастырылған. Электр жарығына арналған нормалар оларды орындауға байланысты негізгі және қосалқы электр монтаждау жұмыстарының толық кешенін ескереді.

21- жинағында "Ішкі жүйелер: электрмен жарықтандыру" ескерілмеген электр монтаждау жұмыстарына арналған шығындарды ҚР ЭСН 8.04-02-2024 "Жабдықтарды монтаждауға арналған элементтік сметалық нормалар. 8- Жинақ. Электртехникалық қондырғылар" бойынша айқындау керек.

3.11 Ғимараттар мен құрылыстарды реконструкциялау (жаңғырту) жөніндегі жұмыстарды жүргізу кезінде, егер жинақта жұмыстардың жекелеген түрлері ескерілмеген жағдайда, бұл жұмыс түрлерін ҚР ЭСН 8.05-01-2022 "Жөндеу-құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар" нормалары бойынша айқындау қажет.

3.12 Ағымдағы бағаларда жергілікті сметаларды (жергілікті сметалық есептерді) жасау кезінде құрылыс машиналары мен механизмдерін пайдалануға арналған сметалық бағалар жинағы бойынша қабылданатын құрылыс машиналарын пайдалануға арналған сметалық баға ағымдағы бағаларда энергия көздерінің құнын, оның ішінде электр энергиясы мен сығылған ауаның құнын ескереді. Электр энергиясы мен сығылған ауа құнындағы айырмашылық қосымша анықталмайды.

3.13. Жергілікті сметаларды (жергілікті сметалық есептерді) жасаған кезде нақты жұмыс түрін айқындайтын және құрылыстың сметалық құнын айқындау жөніндегі

нормативтік құжаттың талаптарына сәйкес бағалар бойынша қабылданатын материалдық ресурстардың құны (яғни құрылыс материалдарына, бұйымдарға және конструкцияларға сметалық бағалар жинағы бойынша тиісті кезеңнің ағымдағы бағаларында немесе ағымдағы бағалар туралы ақпарат) элементтік сметалық норма бойынша немесе жоба бойынша («П» литерасымен ресурс) қабылданған материалдық ресурстардың шығысы анықталғанына қарамастан жеке жолмен көрсету керек.

3.14 Егер құрылысты ұйымдастыру жобасында (ҚҰЖ) құрылыс жұмыстарын пайдаланылатын ғимараттарда және құрылыстарда; көліктік және инженерлік коммуникациялардың тармақталған желісі бар және материалдарды қаттастыра жинау үшін қысылтаяң жағдайдағы жұмыс істейтін кәсіпорындардың аумағында жоғары кернеу келіп тұратын объектілерге жақын жерде жүргізу көзделсе және жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарды (ғимараттарды, құрылыстарды) қайта жаңарту, техникалық қайта жарақтандыру және кеңейту кезіндегі басқа да қиындатушы жағдайларда, еңбек шығындарының, машиналарды пайдалану уақытының (машинистердің еңбек шығындарын қоса алғанда) нормаларына осы Негізгі ережелерге Б қосымшасында көрсетілген коэффициенттерді қолдану керек.

3.17 Жинақта ғимараттар мен құрылыстардың жекелеген конструкцияларын; ішкі санитарлық-техникалық құрылғылар мен сыртқы желілерді бөлшектеуге (бөліктеуге) қажетті нормалар болмаған жағдайда, тиісті жинақ бойынша еңбек шығындары нормаларына және құрылыс машиналарын пайдалану уақытына (машинистердің еңбек шығындарын қоса алғанда) 1-кестеде келтірілген коэффициенттерді қолдана отырып, монтаждауға (орнатуға, құрылғысына) арналған нормалар қолданылуы тиіс. Бөлшектеу (бөліктеу) жұмыстарын анықтау кезінде бөлшектеу үшін қосалқы материалдарды: электродтарды, оттегіні, пропан-бутанды пайдалану қажет болатын металл конструкцияларды бөлшектеуді қоспағанда, материалдық ресурстар шығысының нормалары ескерілмейді. Металл конструкцияларды бөлшектеу кезінде қосалқы материалдар шығысының нормасына коэффициент 1-кестеде келтірілген.

1 кесте – Конструкциялар мен инженерлік құрылғыларды бөлшектеуге (бөліктеуге) арналған нормаларға коэффициенттер

Бөлшектеу жұмыстарының атауы	Нормаларға қолданылатын коэффициенттер		
	жұмысшылардың еңбек шығындары	машиналарды пайдалану уақыты (машинистердің еңбек шығындарын қоса алғанда)	қосалқы материалдар шығысы
Құрастырмалы темірбетон және бетон конструкцияларды бөлшектеу	0,8	0,8	-
Құрастырмалы ағаш конструкцияларды бөлшектеу	0,8	0,8	-
Ішкі санитарлық-техникалық құрылғыларды (су құбырын, кәрізді, суағарларды, жылытуды, желдетуді) бөлшектеу	0,4	0,4	-
Сыртқы су құбыры, кәріз, жылумен жабдықтау және	0,6	0,6	-

газбен жабдықтау желілерін бөлшектеу			
Металл конструкцияларды бөлшектеу	0,6	0,7	0,5

А қосымшасы
(міндетті)

**А.1 кестесі – Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық нормалар
жинағының тізбесі**

Жинақ нөмірі	Жинақ атауы
1	Жер жұмыстары
2	Таукен аршу жұмыстары
3	Бұрғылау жарылыс жұмыстары
4	Ұңғымалар
5	Қада жұмыстары
6	Бетон және темірбетон конструкциялары
7	Грунттарды бекіту жөніндегі жұмыстар
8	Кірпіш пен блоктардан конструкциялар
9	Металл конструкциялары
10	Ағаш, сүреккомпазиттік және пластмасса конструкциялары
11	Едендер
12	Шатырлар
13	Құрылыс конструкциялары мен жабдықтарын тот басудан қорғау, гидрооқшаулау жұмыстары
14	Ауыл құрылысындағы конструкциялар
15	Әрлеу жұмыстары
16	Ішкі инженерлік жүйелер: құбырлар
17	Ішкі инженерлік жүйелер: су құбыры, кәріз (ішкі құрылғылар)
18	Ішкі инженерлік жүйелер: жылу (ішкі құрылғылар)
19	Ішкі инженерлік жүйелер: газбен жабдықтау (ішкі құрылғылар)
20	Ішкі инженерлік жүйелер: желдету, баптау
21	Ішкі жүйелер: электрмен жарықтандыру
22	Сумен жабдықтаудың сыртқы желілері
23	Кәріздің сыртқы желілері
24	Жылумен жабдықтаудың және газбен жабдықтаудың сыртқы

	желілері
25	Газмұнай өнімдерінің магистральдық және кәсіпшілік құбырлары
26	Жылу оқшаулау жұмыстары
27	Автомобиль жолдары
28	Теміржолдар
29	Тоннельдер мен метрополитендер
30	Көпірлер, су өткізу құбырлары
31	Әуе айлақтары
32	Босату құдықтары
33	Электр беру желілері
34	Байланыс, радиотарату және теледидар құрылыстары
35	Тау-кен қазу жұмыстары
42	Жағалау бекіту жұмыстары
43	Стапельдер мен слиптердің кеме жүргізу жолдары
44	Су асты-құрылыс сүңгуір жұмыстары
46	Ғимараттар мен құрылыстарды жаңғырту кезіндегі жұмыстар
47	Көгалдандыру, абаттандыру

Б қосымшасы
(міндетті)

Б.1 кестесі – Жобаларда көзделген жұмыстарды жүргізу жағдайларының әсерін есепке алуға арналған еңбек шығындарының, машиналарды пайдалану уақытының нормаларына (машинистердің еңбек шығындарын қоса алғанда) коэффициенттер

Нөмірі	Жұмыстарды жүргізу жағдайлары	Коэффициент
1	Жабдықтардан және жұмыстарды қалыпты жүргізуге кедергі келтіретін басқа да заттардан босатылған пайдаланылатын ғимараттар мен құрылыстарда, құрылыс жұмыстарын жүргізу.	1,20
2	Пайдаланылатын ғимараттар мен құрылыстарда: жұмыс жүргізу аймағында жұмыс істеп тұрған технологиялық жабдықтардың (станоктар, қондырғылар және т. б.) немесе үймелейтін заттардың (зертханалық жабдық, жиһаз және т. б.) немесе цех ішіндегі жолдар бойынша көлік қозғалысының болуы жағдайында құрылыс жұмыстарын жүргізу,	1,35
2.1	бұл да сондай, жұмыс орнындағы ауаның температурасы үй-жайларда плюс 40°С-тан жоғары болған кезде	1,50
2.2	бұл да сондай, еңбек жағдайлары зиянды, онда жұмыс кәсіпорындарына қысқартылған жұмыс күні, ал құрылысшы жұмысшылар жұмыс күнінің ұзақтығы қалыпты,	1,50
2.3	юұл да сондай, зиянды еңбек жағдайларымен, онда құрылысшы-жұмысшылар 36 сағаттық жұмыс аптасы кезінде қысқартылған жұмыс күніне ауыстырылған,	1,55
2.4	бұл да сондай, зиянды еңбек жағдайларымен, онда құрылысшы-жұмысшылар 24 сағаттық жұмыс аптасы кезінде қысқартылған жұмыс күніне ауыстырылған	2,30
3	Қысылтаяң жағдайларда ашық және жартылай ашық өндірістік алаңдарда құрылыс жұмыстарын жүргізу: жұмыстарды жүргізу аймағында жұмыс істеп тұрған технологиялық жабдықтың немесе технологиялық көлік қозғалысының болуымен.	1,15
3.1	бұл да сондай, еңбек жағдайлары зиянды (будың, шаңның, зиянды газдардың, түтіннің және т. б. болуы), онда жұмыс кәсіпорындарына қысқартылған жұмыс күні, ал құрылысшы жұмысшылардың жұмыс күнінің ұзақтығы қалыпты.	1,25
4	Қолданыстағы электр беру әуе желісінің күзет аймағында құрылыс жұмыстарын жүргізу.	1,20
5	Жер бетінен 3 м төмен тұрған жабық құрылыстарда (үй-жайларда) құрылыс жұмыстарын жүргізу.	1,10
6	Қысылтаяң жағдайларда жаңа объектілердің құрылысы: көлік коммуникацияларының тармақталған желісі бар және материалдарды жинау үшін қысылтаяң жағдайлардағы жұмыс істеп тұрған кәсіпорындардың аумақтарында.	1,15
7	Инженерлік желілер мен құрылыстардың, сондай-ақ қалалардың құрылыс салынған бөлігінің қиын жағдайларындағы тұрғын үй-азаматтық мақсаттағы объектілердің құрылысы.	1,15

8	Табиғи ландшафты сақтай отырып, жер бедері күрт қиылысқан тау баурайларында, қиын жағдайларда объектілердің құрылысы	1,20
<p>Ескертпелер:</p> <p>1. Қалалардың құрылыс салынған бөлігіндегі қиын жағдайлар төменде көрсетілген факторлардың үшеуімен сипатталады:</p> <p>қираған жабындарды қалпына келтіру мен жасыл желекті қоса алғанда, қармауда барлық жұмыстарды толық аяқтай отырып, қысқа қармаулармен басып алу салу қажеттілігін негіздейтін жұмыс орнына тікелей жақын орналасқан қалалық көлік пен жаяу жүргіншілердің қарқынды қозғалысы;</p> <p>ілінуге немесе қайта төсеуге жататын қолданыстағы жерасты коммуникацияларының тармақталған желісі;</p> <p>тұрғын немесе өндірістік ғимараттар, сондай-ақ жұмыс орнына тікелей жақын жерде сақталатын жасыл желектер;</p> <p>материалдарды жинаудың қиын жағдайлары немесе оларды жұмыс орындарын материалдармен қалыпты қамтамасыз ету үшін құрылыс алаңында жинаудың мүмкін еместігі.</p> <p>2. Сметалық құжаттаманы жасау кезінде коэффициенттерді қолдану жобаларда негізделуі тиіс. 4 және 5-тармақтардың коэффициенттерін қоспағанда, бірнеше коэффициенттерді бір мезгілде қолдануға жол берілмейді. 4 және 5-тармақтарда көрсетілген коэффициенттер басқа коэффициенттермен бірге қолданылуы мүмкін. Бір мезгілде қолданғанда коэффициенттер көбейтіледі.</p> <p>3. Коэффициенттер «Ғимараттар мен құрылыстарды қайта жаңарту жөніндегі құрылыс жұмыстары» деген 46-жинағының нормаларына қолданылмайды.</p> <p>4. Тұрғын үй-азаматтық мақсаттағы объектілер бөлігінде 7-тармақ бойынша коэффициент ішкі әрлеу, сантехникалық, электротехникалық және ғимараттың (құрылыстың) ішінде жүргізілетін басқа да жұмыстарға қолданылмайды.</p> <p>5. Электр берілісінің әуе желілері бойындағы күзет аймағы Б 2 кестесінде келтірілген арақашықтықта әр түрлі кернеу желілері үшін шеткі сымдардан (олар қабылданған жағдайда) қашық орналасқан параллель түзу арқылы өтетін тік жазықтықтар арасында жасалған жер учаскесі мен кеңістік болып табылады.</p>		

Б.2 кестесі – Электр беру желілерінің күзет аймағының арақашықтығы

Желі кернеуі, кВ	Арақашықтық, м
1-ге дейін	2
1-ден 20-ға дейін қоса алғанда	10
35	15
110	20
150	25
220, 330	25
400, 500	30
750	40
800 (тұрақты ток)	30

В қосымшасы
(міндетті)

В.1 кестесі – Құрылыс салу температуралық аймағының климаттық жағдайларына байланысты құрылыс жұмыстарын жүргізу кезінде қосымша еңбек шығындарын есепке алу үшін құрылыс жұмыстарының топтары бойынша еңбек шығындарының, машиналарды пайдалану уақытының (машинистердің еңбек шығындарын қоса алғанда) нормаларына коэффициенттер

Температуралық аймақ	Өңір	Жұмыс топтары бойынша коэффициенттер		
		1	2	3
I	Жамбыл облысы	1,02	1,03	1,04
	Маңғыстау облысы			
	Түркістан облысы			
	Шымкент қаласы			
II	Алматы қаласы.	1,04	1,06	1,08
	Алматы облысы			
	Атырау облысы			
	Жетісу облысы			
	Қызылорда облысы			
III	Ақтөбе облысы	1,05	1,08	1,11
	Батыс Қазақстан облысы			
IV	Астана қаласы	1,06	1,09	1,12
	Абай облысы			
	Ақмола облысы			
	Шығыс Қазақстан облысы			
	Қарағанды облысы			
	Қостанай облысы			
	Павлодар облысы			
	Солтүстік Қазақстан облысы			
	Ұлытау облысы			

Ескертпелер:

1 Коэффициенттер суық кезеңнің климаттық жағдайларына байланысты өңірлердің температуралық аймақтары бойынша сараланған.

2 Коэффициенттер құрылыс салу температуралық аймағының климаттық жағдайында жұмыстарды жүргізудің қиындауына байланысты жұмыстарды жүргізу кезіндегі қосымша шығындарды ескереді. Жұмыстарды жүргізудің қиындауы еңбек өнімділігінің төмендеуіне әсер ететін келесі факторлардың болуымен сипатталады:

жұмысшылардың жылы киіммен қозғалуының қиындауы және қолғаптағы жұмыстың қолайсыздығы;

жұмыс орнындағы қолайсыз климаттық жағдайлар кезінде көрінудің нашарлауы;

жұмыс орнында мұз бен қардың болуы; аяқ киімнің, материалдардың, конструкциялар мен

құралдардың мұздануы; жұмыс процесінде жұмыс орнын, материалдарды және т. б. қардан мерзімді тазарту қажеттілігі;

сыртқы ауа температурасы минус 20°C -тан минус 35°C-қа дейін болғанда жұмысшыларды жылыту үшін жұмыстағы үзіліспен байланысты және минус 30°C-тан төмен температурада жұмыс күнін қысқарту есебінен жұмыс уақытының жоғалуы;

қолайсыз климаттық жағдайлар кезеңінде құрылыс машиналары мен механизмдерінің өнімділігінің төмендеуі, сондай-ақ қолайсыз климаттық жағдайлар кезеңінде құрылыс-монтаждау жұмыстарын орындауға байланысты жұмыстағы үзілістер кезінде олардың бос тұруы;

жылдамдығы коса алғанда 10 м/с дейінгі желдің болуы;

төмен температурадан туындаған технологиялық процестердегі асқынулар (жұмысшыларды жылыту үшін уақытша құрылыстарды дайындау, уақытша су құбырлары желілері мен бактарды жылыту, бетон мен ерітіндіні тасымалдау құралдарын жылытуды қолдану, құрылыс машиналарын пайдалануға уақыт нормасын ұлғайту).

3. Коэффициенттер жұмыстарды жүргізу жылының уақытына қарамастан, В.2-кестеде келтірілген құрылыс жұмыстарының барлық түрлеріне қолданылады.

В.2 кестесі – Топтар бойынша жөндеу-құрылыс жұмыстарының түрлері

Жинақ шифры	Жұмыс түрінің атауы	Жұмыс тобы
	І құрылыс жұмыстары	
	1 Топырақтағы жер және арнайы құрылыс жұмыстары	
1	Жер жұмыстары	3
2	Таукен аршу жұмыстары	3
3	Бұрғылау жарылыс жұмыстары	3
4	Ұңғымалар	3
5	Қада жұмыстары	3
7	Грунттарды бекіту жөніндегі жұмыстар	3
32	Босату құдықтары	3
	2 Салмақ түсетін және қоршау конструкциялары	3
6	Бетон және темірбетон конструкциялары	3
8	Кірпіш пен блоктардан конструкциялар	3
9	Металл конструкциялары	3
10	Ағаш, сүреккомполиттік және пластмасса конструкциялары	3
14	Ауыл құрылысындағы конструкциялар	3
	3 Әрлеу және оқшаулау жұмыстары	
11	Едендер	1
12	Шатырлар	3
13	Құрылыс конструкциялары мен жабдықтарын тот басудан қорғау, гидрооқшаулау жұмыстары	1
15	Әрлеу жұмыстары	1
26	Жылу оқшаулау жұмыстары	3

Жинақ шифры	Жұмыс түрінің атауы	Жұмыс тобы
	4 Ішкі және сыртқы инженерлік жүйелердің құрылғысы	
16	Ішкі инженерлік жүйелер: құбырлар	1
17	Ішкі инженерлік жүйелер: су құбыры, кәріз (ішкі құрылғылар)	1
18	Ішкі инженерлік жүйелер: жылу (ішкі құрылғылар)	1
19	Ішкі инженерлік жүйелер: газбен жабдықтау (ішкі құрылғылар)	1
20	Ішкі инженерлік жүйелер: желдету, баптау	1
21	Ішкі жүйелер: электрмен жарықтандыру	3
22	Сумен жабдықтаудың сыртқы желілері	3
23	Кәріздің сыртқы желілері	3
24	Жылумен жабдықтаудың және газбен жабдықтаудың сыртқы желілері	3
	5 Көліктік және инфрақұрылымдық даму	
25	Газмұнай өнімдерінің магистральдық және кәсіпшілік құбырлары	3
27	Автомобиль жолдары	3
28	Теміржолдар	3
29	Тоннельдер мен метрополитендер	3
30	Көпірлер, су өткізу құбырлары	3
31	Өуе айлақтары	3
33	Электр беру желілері	3
34	Байланыс, радиотарату және теледидар құрылыстары	3
47	Көгалдандыру, абаттандыру	3
	6 Арнайы құрылыс жұмыстары	
35	Тау-кен қазу жұмыстары	3
42	Жағалау бекіту жұмыстары	3
43	Стапельдер мен слиптердің кеме жүргізу жолдары	3
44	Су асты-құрылыс сүңгуір жұмыстары	3
46	Ғимараттар мен құрылыстарды жаңғырту кезіндегі жұмыстар	3

БЕЛГІ ҮШІН

Ресми басылым

**Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің
Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитеті**

**Сәулет, қала құрылысы және құрылыс
саласындағы мемлекеттік нормативтер**

**ҚҰРЫЛЫС ЖҰМЫСТАРЫНА АРНАЛҒАН ЭЛЕМЕНТТІК
СМЕТАЛЫҚ НОРМАЛАР**

ҚР ЭСН 8.04-01-2024

**Құрылыс жұмыстарына арналған элементтік сметалық
нормаларды қолдану жөніндегі жалпы ережелер**

Басылымға жауаптылар: «ҚазҚСҒЗИ» АҚ
Қарпі: Times New Roman. Пішімі 60 × 84 ¹/₈

050046, Алматы қаласы, Солодовников көшесі, 21
Тел./факс: +7 (727) 392 76 16 – қабылдау бөлмесі

Издание официальное

**Комитет по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства
Министерства промышленности и строительства Республики Казахстан**

**Государственные нормативы в области
архитектуры, градостроительства и строительства**

**ЭЛЕМЕНТНЫЕ СМЕТНЫЕ НОРМЫ НА
СТРОИТЕЛЬНЫЕ РАБОТЫ**

ЭСН РК 8.04-01-2024

**Общие положения по применению элементных сметных норм
на строительные работы**

Ответственные за выпуск: АО «КазНИИСА»
Гарнитура: Times New Roman. Формат 60 × 84 ¹/₈

050046, г. Алматы, ул. Солодовникова, 21
Тел./факс: +7 (727) 392 76 16 – приемная